

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

279

Szerkesztési szállítás
külső szénutca, Sikóház, 36 számmal.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középüzei könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félévre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj,
s minden négyhasábas egy sor után 4 p. kr.-nak Stein kö-
zépüzei kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

Még néhány teljes számú példánynyal egészítve gyedre szolgálhatunk

A szerkesztőség.

OECONOMIAI SZETTEKINTÉSEK

IV.

Valamint más kifejtettebb államok első fejlődési alapja a földmívelés volt: úgy nekünk, kik most kezdünk a világ után ébredezni, az agricultura kifejtésén kell alapítanunk nemzeti felvirágzásunk fellegvárát.

Kérdésen kívül nagy hátrányunkra válik az, hogy egy közös monarchiában, de a népek ipari fejlettségének nem ugyanazon stadiumában állanak koronánk egyes tartományai, s míg a kormánytól például a tulnesült Ausztria, Stírja, Csehország követeli, hogy korlátozó vámok által műipara biztosítsassék, s olcsóított gabonavámokkal a kenyér olcsóbbuljon: addig Erdély, Magyar s Gácsország s Bukovina érdeke egészen ellenkező ohajtásokat kelt.

Ugy hogy a kormány elvégre is a teljes szabad kereskedéssel, s a legkorlátozottabb vámokkal lehet képes minden érdekeket s igényeket elnémitani, saját szorgalmukra utalván vegyes-népi s helyzetű tartományait.

Ámde egyszersmind a kormány feladata lesz az osztó igazság elvei szerint kifejtetni hagyni minden professio terét, mit pedig csak úgy érhetni el, ha mindeniknek saját finantz viszonyai körül a lehető szabad mozgás engedtetik.

Míg a kereskedelem s gyártás nagy töképeznek, hitellegyletek, s eskompte bankok által nagy pénzforgalomban uszik; az, min minden kereskedés és műiparnak alapulnia kell; a föld nem bír hitellel, pénz szabadabb s olcsóbb forgalma azt nem gyámolítja, s minden termés az állam legszegényebb osztálya vérverejtekének olcsó jutalma.

Elszegényednek a központtól távol eső tartományok; Galiczia már izraeliták és égrekiáltó nyomor országa, mink kezdünk sorvadni, s szédelgünk az örvény partjain.

Fontos feladata a kormányoknak minden életpálya életforrásait nyitva engedni; azonban legelső feladatuk a földmívelés gyámolítása. Persia akkor virágzott leginkább, midőn királyai évenként lerakva fényüket, a földészek közé vegyültek. China még méltán köszöni azon roppant földiparnak gazdagságát tulnépesültsége mellett is, mely népével a vizekre épített hajlékokat, hogy a termőföld pusztán házak által el ne foglaltassék, s hol a császár minden évben nyolcz napig saját kezeivel szánt. S volt-e Róma boldogabb, mint midőn Romulus a „fratres arva-les“-ekkel a föld terméseért áldozott, midőn a földész-osztálynál volt az állam főtisztessége, hova a Pisók, Cicerók, Lentulusok tartoztak? Míg Európában a feudalis rendszer divatozott, s a földbirtok fő investitóját képezte a nyomorban élő ingyen munkás kéz; kevesebb tekintet volt a földbirtok nyomatékosságára. A mercantilismus tanai kezdték az államok figyelmét magokra vonni, minden nép tengerpartot keresett, műipart fejtett, védvámokat állita: mint p. o. Frankhon a selyemre, Angolhon a gyapjura, a német tartományok a külföldi iparproductumokra, s mi lett az eredmény? A Frankhonban betiltott selymet Európa kezdi természetni; Angolhon példájára a juhokat nemesítik mindenfelé; míg a beviteli vámok nyomták mindenütt a földmívelést, a műipar monopoliumára.

A frank socialis forradalom aláásyán a hűbéri rendszert, s kifejtetlen földipart, slendrian szerkezetű agrariar törvényeket hagyván hátra; azon elv, hogy egy változó frank dynastia sem kívánta a jus privatumot önakarutalag változtatni, hozott eredményül virágzó gyáripart, s rosz mezőgazdaságot, s a kettőnek eredménye Frankhon folytonos pénz-zavara.

Napoleon Lajos fogta fel közelebről, hogy Frankhon mételye a rosz mezőgazdaság, hol míg a városokat a proletárok legioi ostromolják, a vidékeken a föld felébe-harmadába miveltetik vagy pusztán hever, mint kedves Erdély-országunkban.

Ezen baj ellen kívánt legfőként hatni a bélátó ural-

kodó a párizsi műkiállítás; de kérdés, tágithatja-e közelebről annyira a kormányzás gyeploit, hogy az újra élesztendő constitutionalismus befolyása alatt a nemzet reformálhassa jus privatumát, s örökösödési agrariar törvényeit?

Hogy Napoleon Frankhon sebét felfogta, azt eléggé tanusítja idei márczius 4-ki nyilatkozata, államtanácsában, mely így hangzik: „Az én koronám a földbirtokban gyökerezik; koronámat, a hadseregen kívül, az ország népének köszönöm.“ Éles felfogással azon volt, hogy a földteher kevesbítettessék, s a mezőgazdasági hitel által oly mozgalom idéztessék elő, minő 1842 óta a börzén és a nagy ipar körül felmerült.

Vegyes birodalmakban, hol egyik tartomány inkább műiparos, a másik termelő, csak oly intézkedés adhat közös felvirágzást, melyben, a vámrendszeren kezdve el, minden intézkedés azon eszmére van fektetve, hogy a nyers termelés főfokát érje el, a műipar e termelés feldolgozását, a kereskedés ez így feldolgozott cikkek közvetítését, tartsa legczélszerűbbnek, legjövődmezőbbnek.

Minket a nyerstermelés sorsa leginkább érdekel, várjunk e részben minden jót a m. kormánytól; de addig is, a mit lehet, cselekedjünk; s legelső teendőnk, reformálni birtok-viszonyainkat.

DÓZSA D.

A FELSÉGES URALKODÓ PÁR KÖRÜTJA MAGYARHONBAN.

Pest, máj. 6. Miatán Ő cs. k. Felsége 4-dikén este belső lakosztályába visszavonulni méltóztatott, a cs. várpalota körül folytonos lelkesedés közt öznölő néptömeget, Ő cs. k. Felségei ablakai alatt játszó katonai zenekar még egész késő éjjelig tartóztatá vissza. Az est további ünneplésére még a német színházi épület előtt Pesten fényesen sikerült kísérlet tételét az u. n. „sidental“ fényvel, mely a német színházi épület s az angol királynő vendégül közli pompás diadalkaput legkisebb részleteiben is bűvös világban kiemelve — igen érdekes látványt nyújtott. Ő cs. k. Felsége azt az erkélyről teljes megelégedéssel legkegyelmesebben szemlélni méltóztatott. A két testvér-város lakosságának még késő éjjelig is tartó örömradiása alig hangzott el, már az öröm és lelkesedés új napja viradt föl. A tennapi nap volt az, melyen a csász. királyi udvari személyzet, a magas fő-

ÚTI VÁZLATOK.

VIII.

Róma, 1857, márcz.

Azon sorozat szerint, melyet egy régebbi levelemben je-

löltem ki, jelenleg a temetkezési emlékek következnek. Van Rómában egynehány, romjaiban is nagyszerű temetkező és ezenkívül minden egykori nagyobb út mellett, a város körül, számtalan apróbbnak és nagyobbaknak láthatók maradványai.

A három legnagyobb szerű temetkező szembeülnő hasonlóságot mutat egymáshoz. Mindhárom roppant nagy kövekből egész örökkévalóságra látszik építve lenni. Mindhárom egy-egy kerek és széles bástyát vagy tornyot — vagy hogy is nevezem — alkotott. Erre három temetkező: az Augustus, a Hadrian mausoleumai és a Caecilia Metella sirja.

Ezek mellett legnagyobb szerűnek maradt fenn a Cajus Cestius sírboltja. Ennek alakja a fennebb említett háromtól elüt: hatalmas piramist képez. Pedig ugylátszik, hogy az előbb említett alakban (kerek-tornyoképpen) építeni a temetkezőket szokás volt, mert a három említettet kívül, még más oly nemű rokonokat is lehet felmutatni, mind Rómában, mind környékén, melyek hasonló alakra engednek következtetni.

Különösök a hajdankor bizonyos temetkező készületei, az úgynevezett columbariumok. Apró, egy kis négyszögű szobát képző építmények, melyekben belül egymásfelett vízfektüleg me-nő sorokban bemélyedések — ha szabad ezen kitéllettel élnem — fészkek vannak. Éppen ezért némi hasonlóságu van a galamb-bugokhoz, a miről nevők is van véve. Ezen fészkekben hamv-edények állottak és néhol állanak most is. Ha végig néz az ember egy columbariumon, elbámul, mily kis helyre eltér az embernek földi maradványa. Nagyobb része a hamv-edényeknek alig egynehány kupá! Vége van a hatalomnak és nincs többé gyengesség; az anyaghoz kötött testi és szellemi szép és rút tulajdonságok mind eltűntek!... Itt lehet már némileg az egyenlőséget feltalálni, de, míg itt is csak némileg.

Ha végig gondolom a temetkezőket, lehetlen hogy még

egyet meg ne emlitsék. Nem pompás emlék ez és nem is egy különös columbarium, mindössze is setét földalatti menetek azok. De hiszen, ide nem is a halál, ide az élet érdeke vezet. Töb-ben élnek azok közül, kik eme temetkezőt népesítik, ... tetteikben és élni fognak mindaddig, míg a szellem hatalma le nem hanyatlak a földön. Ama setét tekervényes menetek a Scipio-család sírboltjához tartoztak.

Valamelyik más levélben ígértem volt, hogy úgy fogok a diadal ivetről, emlék-oszlopokról, mulató-házakról és temetkezőkről szólni, mint oly tárgyakról, melyek adatokat szolgáltatnak kezünkbe az alkato korra következtetni. Gondolhatja magában valaki: hogy a diadal-ivet, hogy a mulatóházakat oly nemű következtetésekkel kapcsolatba lehet hozni, az természetes, de miként a temetkezőket?

Ugy vélem, a dolog nagyon egyszerű. A temetkezők minősége egybefüggésben van a hittel. A hit pedig mindig és mindenütt képe az illető kor felfogása bizonyos oldalainak.

Nem terjeszkedhetem itt ki bőven ezen nagy tárgyra, legyen azonban szabad még egyszer megjegyzést tenni a temetkezőkről.

Ha valaki önmagának épít pompás sírboltot, hűség jelenek vélem. Ha mások építenek valaki elhunynak, azt kegyelet, azt elöztisztelt jelenek nézem. Az emlékekkel általában a cél nemcsak egy-egy szép, becses mű alkotása, hanem — és pedig főképpen — azon eszme iránti rokonszenv bemutatása, melynek képviselőül tekinthető az elhunyt. Ha sok és nagyszerű emlékei, emlékszoibrai vannak valamely nemzetnek, annak kell általán adatalul tekintenem, hogy tisztelteiben tartja elhunyt nagyembereit. Ha tisztelteiben tartja régi nagyembereit, önkényt foly, hogy meg kell becsülnie azok műveit. Oly kornak figyelemmel és szeretettel kell ragaszkodni múltjához.

Ezért: tiszteltetlel emelek kalapot oly nemzet előtt, mely-nél az általános közvélemény kifolyásából sok emlék-oszlop emelkedik.

A római temetkezők merőben másnemű következtetéseket is hagynak még tenni. Mint néhány nagyszerű építmény, hatalom jelei. Mint — legalább részben — rendkívüli építő ügyességgel összeállított művek, tanubizonyosságai az építőkor képzettségének.

EPERFA-NEVELES ÉS SELYEMTERMELÉS.

(Folytatás).

Mivel a Magyar- és Horvátországban előrehaladt selyemtermelés csökkenni kezdett, és mivel a termelő részről a gubók úgy szólna elvételek, 1788-ban január 10-én 303. szám alatt parancsoltatik az udvartól, hogy minden ember maga gubóit akármikor s akármely áron eladhassa vagy maga is használhassa: mirenélve a kincstári beváltásnak jövőre csak két osztálya legyen 40 és 20 kr és az osztályozásra és beváltásra megbízott tiszték, mennyiségére az egyik és másik osztálynak nehézséghez képpent legyenek figyelemmel s az ezért árt az utalványba is iktassák be. Éppen úgy legyen szabadjában mindenkinek a selyemhernyó-tojásokat magának venni, vagy a hivataltól 1 frton lotját vásárolni. A kir. kormány febr 7-kén 1788. közli ezen udvari rendeletet Galarattival s egyszersmind egy más udvari határozat következtében megdicséri ötlet eddigi fáradozásáért s további működésére serkent.

Az ország-némely részeiben, hol tudatlanság vagy rosz szándék nem gátolta, több kormányhatóságok közönyössége mellett is, ezen ügy eddig alkalmasint jól ment; most már Galaratti egy nagy hibát követett el abban, hogy a gubók letomótlálása mellett nem maradt meg, hanem selyem festésébe és szövésébe ereszkedett; adósságba sülyesztette, hogy végre nem mődjia az ajánlott gubókat kész pénzen beváltani s vogyonát teljesen semmivé tette, felszámíthatlan kárával az erdélyi selyem-mivelésnek s ez által az ország jólétének, mert a jóakaratu kormány által gazdagon és ernyedetlen buzgalommal védett ezen iparágot, hosszabb időre rosz hiszembe hozta.

1788-ban márczius 7-kén azt írta ő maga a királyi kormányhoz, jan. 10-kén 1788 1136. kormányi szám alatt vele közölt udvari rendelet következtében; még senkitől gubóit nem zsarolta el, hanem az önkéntesen átvivőtől szabadakarat szerinti egyezkedés után 36,40,51 kr. sőt egy forintot is fontját vette meg, került eddig ezen műg 21,783 forintjába s 16 kr-ba, a magából saját fonódát állított, erre saját házat vásárolt, selyemtermelésre, fonásra s készítésre 14 betanult egyéneket hozott Olaszhonból és ezeket négy főállomásra, Szebenbe, Segesvárra,

múltóságok, a katolikus clerus, a nemesség, a cs. k. hatóságok egyes tagjai, a többi vallások képviselői, s az összes többi testület szerencsések voltak. Cs. k. Felsége ünnepélyes fogadtatásban személyesen bemutattatni. A díszmenetnek 4-dikén egy pontba összpontosított, a nap ragyogó csillaga, minden szívet elbájoló legkegyelmeseb Császárának által elhomályosított pompája tegnap alkalmat nyújtott néptömeg szeméi előtt egyes részleteiben is kifejeződni. A nap ünnepe már 10 órákor kezdődött Pest-Pilis-egyes községei képviselőinek ünnepélyes fölvonulása által, kik nemzeti zenehangok közt haladván, a várpalota melletti cs. kir. palota-kertben fölálltak, és szerencsések voltak. Cs. k. Felségei által a cs. palotának a Duna felé fekvő erkélyéről fogadtatni. Cs. kir. Felségei jóakarólag nézének le az örömtől ragyogó férfiak napbarnított arcra, kik közelről s távolról oda tödültek, hogy Felséges Fejedelmüket s hön szeretett Császárójukat szemlélve láthassák, és sokáig viszhangzott a szív mélyéből eredő kiáltás, a hönse-regetett Császár Pár háborítlan jólétéért. 11 órákor kezdődött az ünnepélyes elfogadás. Az egymást erő számtalan pompás fogatok legbiztosabban tanúsíták, hogy minő buzgalommal s minő meggyőződéssel vett részt az egész ország ez országos ünnepélyben. Először is a cs. kir. udvari személyzet részeseit azon magas színpadon, mikép Cs. kir. Felségei által elfogadassék. A cs. kir. titkos tanácsosok, kamarások s asztalnokok oly nagy számmal voltak összegyűltve, minőt még a császári székvárosban is Bécsben, csak kevés alkalom kivételével, alig lehet felmutatni; azok Cs. kir. Apostoli Felségének Cs. k. Felsége Főherceg-Főkormányzó ur által, Cs. k. Felsége Császárának pedig a szolgálattelvő cs. k. kamarás, Zichy Odón gróf ur által mutatattak be. A cs. k. udvari személyzet után jöttek a cs. k. tábornoki s tiszti karok, szintén a Főherceg-Főkormányzó ur Cs. k. Felsége által bemutatva, erre a magas egyházi méltóságok, s a kath. papság ő emmentiaja a bíbornok-hgprimás ur előlépése mellett. Ezekhez csatlakoztak tovább egymásután a többi nemesség, az összes cs. k. hatóságok, a nem-katolikus papság, a tudományok akadémiája, a nemzeti múzeum s a gazdasági egyesület képviselői, mindkét város tiszthatalmait, s község-tanácsait, a budai s pesti takarékpénztárak igazgatóságai, a pesti kereskedelmi kamra, a cs. k. kiváltságos ausztriai nemzeti bank fióknézete, s végül az izraelita cultus-község, a kijelölt sorban. Számtalan színpadok a pompás fölserelt nagy elfogadási tervet a szív mélyéből eredő „Éljenek” a jóakarát és valódi császári kegynek a számos testületek mindenké számára készen volt szavaival, s büszke benső örömmel mondhatjuk, hogy az császári ünnepe volt az alattvalók hűségének, és a szerető Uralkodó atyai kegyének, ki minden egyes számára kegyteljes szavakat talált, és az országviszonyokat melyen ható ismerettel taglalni méltóztatott. Csaknem két óra volt, midőn a bemutatásoknak vége lőn. Közeledett az óra, melyre az urnők társalgási köre Császáráné Cs. k. Felségénél kitűzve volt. Ha a legfőbb nemesség e napon itt még nem látott méltóságban kifejezett külompája tiszteletparancsok által a nézőre; az a gyöngéd nemnél, a hölgyek oly virágzó szép korszorján, melyen meghatá a néző kedélyét, s mint drága ékszer magas, tisztalt fényt nyert azok viselőinek Felséges Fejedelmükkel szemközt belső lelkesedéssel sugárzó szép szemekben. Hasonló érzelmek áradtak el az oda özőlő nézők tömegén, midőn a pompás államkocsi hosszú sorát a legnagyobb díszben megjelenő hölgyekkel elröplőni látták. 2 órákor megjelent Cs. k. Felsége a Császáráné, kísérelve főudvarmesternője, hat szolgálattelvő palotahölgy és két udvarhölgy által a valóban császári körben; mintegy 70 hölgy lőn gazdag díszben Heldegard Főhercegnő asszony Cs. k. Felsége által Császáráné Cs. k. Felségének személyesen bemutatva; ki kellemteljes kedvessége, valamint kegyes szavai által elbájolták őket. 5 órákor császári udvari ebéd volt, melyre az itt levő fenséges Főherceg urakon kívül az itt egybegyűlt legfőbb nevezetességek nagy száma is a meghívás legmagasb szerencsésében részesült. A császári udvari ebéd alatt a cs. k. Hoch-és Deutschmeister sor-egyalogvezetők a várterem felállított zenekara, a nagyszámban egybegyűlt közönség örömrészvételét közt, válogatott zenedarabokat sikerülten játszott. A kora reggel óta borongós ég már délután mindinkább sötétedni kezdte, és öt órákor, mintha a Gondviselés a lelkesedett lakosságnak üdülési időt akarna engedni, az idő erősen változott, minek következté-

ben a két testvér-város tegnap este kitűzött ünnepélyes kiváltságai sem történhetett meg. De a zugó zápor sem volt elég erős a várpalota, a minden szívetek egy pillanatban lelkesedésre ragadó lelkegyelmesebb Urnő ez uj laka körül összecsoportosult tömeget elszélesíteni.

Május 7. Tegnap reggel, miután az ég kitisztult, megtartott a cs. k. csapatoknak díszelése a pesti gyakorlóterén. Cs. k. Felsége, kit Albert Főherceg Cs. k. Felsége, a Felséges Főherceg-urakkal és fényes kísérettel a budai cs. várakból 2/4 órákor indult el, s az ünnepélyes díszített utcákon, melyeken a legmagasb menet keresztülhaladt, viharos éljenekkel fogadtatott. 10 órákor a gyakorló tere ére, Cs. k. Felsége az Ernő főherceg hadtest-parancsnok Cs. k. Felsége parancsnoksága alá állított csapatokat megsejmelni és elreptetni méltóztatott. Az elléptetés befejezte után a csapatok összpontosított állást foglaltak, mire nagyobb tűzbeni gyakorlatokat hajtottak végre, melynek végét egyszerű tüzérségi tüzelés jelölte. Császáráné Cs. k. Felsége lőháton volt jelen a csapatszemlélnél s hadmiveleteknél, s ezen reánk nézve új megjelenése által általános csodálatot gerjesztett.

Miután Császár Cs. k. Felsége a csapatok magatartása, kinézése és hadgyakorlati fölött legmagasb megelégedését kifejezni méltóztatott, Cs. k. Felsége a gyakorlóteréről a kocsiig lőháton mentek, s úgy itt mint a cs. kir. várakba visszatérés alatt az egyes utcákban szakadatlanul a legteljesebb örömiadással üdvözöltettek. Délután 3 órákor az ágostai és helyi hitvall. evangélikusok küldöttségei voltak szerencsések Cs. k. Felsége által magán audientian fogadtatni, hogy a hű ragaszkodás biztositásait kifejezhessék. Ugyanez a színművészek a két testvérvárosban élő képviselőinek meg lőn engedve, Császáráné Cs. k. Felségének egy pompásan kidíszített albumot legalázatosabban átnyújtani, melynek tartalma Pest és Buda városok képző-művészeinek legkülönböző műveit foglalja magában. 4 órákor udvari ebéd volt, melynek tartalma alatt a cs. várak udvarán fölállított cs. k. zenekarok válogatott zenedarabokat játszottak. Este a pesti nemzeti színházban díszelőadás volt. Utczáról-utczára zajos éljenek által kísérelve, Cs. k. Felsége a fenséges Főherceg urak s a legmagasb udvari személyzethez tartozó notabilitások kíséretében, 1/2 órákor jelentek meg a fényesen kiöltözött házbán. A ház alapjaiban megrázkódott azon örömiáltástól, mely a legmagasb uraságok megjelenését üdvözlé. Az Cs. k. Felsége tetszése közt végbement díszelőadás részletei, valamint ezen a pesti magyar színház helyiségeiben még sohasem látott ünnepies estnek valóban nagy benyomását egy más tudósításra tartjuk fenn. Cs. k. Felségei az előadást mindvégig legmagasb jelenlétükkel díszíteni méltóztatott, s nem kevésbé ünnepélyes volt ama zajos búcsúüdvözlét, mely Cs. k. Felségeiket a zsúfolt háztól fogva a császári várakig követé. (B. H.)

Erdélyi nyugoti havasokról. Az erdélyi nyugoti havasokról, azok nevezetesebb helyeiről, helységeiről, a havasinépről, ennek jelleméről és gazdasági fogalmáról akarok egy pár ismertető szót emelni;*) remélem, a ki édes honának minden zugával megismerkedni kíván, nem tartja érdektelennek a sorok megpillantását. Az erdélyi-nyugoti havasok vidék, gyanitom, hogy az olvasó honfiak és leányok legnagyobb része előtt eddig „terra incognita” volt, s a havasi nép úgy tekintődött, mint valamely eskimo-népfaj, melyről az ostobaságnak szinte minden neimeit hitték. Ez, felületesen tekintve, ha úgy volt is, de remélhető, hogy miután a k. k. iparkamara böles intézkedése nyomán különböző-helyeken útvonalok futndják át a hegy-völgyes vidéket is; közeledni fog a mennyeknek országához, a civilizatiohoz.

*) Örömmel fogadunk minden ily közleményt, mely táj és népismeit szempontokból is hazánk viszonyait világosítja. Szerk.

E havasok mintegy 15 n. sz. m. földet foglalnak el a kis Erdély területéből; s lakosai száma közel meghaladja az 50 — 60 ezeret, kik a bányászati, a vöröspataki és abrudbányai kevés magyarságot kivéve, mind oláhok, g. egyesült és nemegyesült hitűek.

Legnevezetesebb hegyei a zalatnai Nagyhegy — Gyálu máre — délirészén, Vulkán és a Búcsud nyugoti részén Zaránd felől, a kolozsvári és toroczkozi havasok keleti részén, ezeken sokhelyt még juliusban is láthatni havat.

Említsre méltó sziklásúcsai: a „Gyeács” — jégbarlangjáról nevezetlik így Felső-Vidránál. Ennek oldalán lehet sok petrificatumot kapni pl. csiga-fa-felevél kövesülést, benn a barlangban kövesült csepegést különböző alakokban stef. A más sziklásúcs a „Csetate” — vár — Vöröspataknál, és a „Detonata” a valeálbi — fehéropataki — határon. E két sziklásúcs egy külföldi útazónak sem kerüli ki figyelmét. Az első a romaiak tűzzel való bányászkodása és a természet keze által is alakult, beléírása terjedelmes helyet kívánna fonségességiért. A másik hasonlag fonságosnak mondható, mit a körülte elterülő tér szép regéivel és koronás fáival még kiemeltebb teszen. Ennek előképe hasonló egy roppant orgonához, az orgonasipokhoz hasonló és egymás mellett felnyuló bazalt kőszálai miatt. Nyárban úgy ostromolják a mennyi golyók, mint egykor Sebástopotl ama francia barátságos golyók; ezért kapta a „Detonata” nevet. Magasságát lehet 60 ölre tenni. Ennek szomszédságában van egy Búcsu nevű falu, az egész havason ennek és Topánfalva vidékének vannak legszebb hölgyei és legpénzezebb gazdái. Ez életteljes képű nők szokták a Detonata nagy tekintélyű látogatóit jó-izü bámosokkal megvendégelni, és nemzeti szép táncokkal mulattatni.

Pompás látni, de csak távolból; mikor két-három kőszál az idő morzsóló keze miatt, megúván ezredéves helyét, 100 ölre s még tovább is alázuhan.

Vannak még több csúcsok is, de csak nem oly érdekesek.

A hegyek rengeteg erdővel vannak borítva sok helyt, a mi kietlen, csaknem rettentő képet ad a vidéknek, főleg az idegen előtt. Télben ott járva azt gondolnád, hogy az egész havas farkasok és rókák barlangja; holott nyárban, s kivált július és augusztusban minden oldalon legelő barom, juh és sertés nyájakkal, mérges ebektől kísértelve, és a faluk között fekvő kővér réteken kaszások és gyűjtők élénk seregeivel találkozik az ember. Mintegy megelevenedve van ekkor minden hegy és völgy.

Az embernek lelke megéssik, mikor egy vagy más erdőség mellett járva látja, hogy mikint dülnék ki és pusztulnak el nagy mennyiségben a különben használatra termelt fák. S mégis e sok fa mellett is mi borsos a tűzifa. Mindezen erdők a kincstár tulajdonai. Az ember ott járva s a gyönyörű, égig nyúló fenyveseket látva, mily pompás épületeket épít, mennyi zsinolyt és deszkát készit s a bukkósöknél mennyi hamuszirt főz, de sem székért, sem folyó, sem fűrészmalom. Tehát a fák nőnek és egy időre elrehülnek.... Ezen havasok nevezetesebb helységei: Abrudbánya — a honoratiorok lak- és a fehérvár-alkerületi biztosság székhelye. Zalata és Offenbánya cs. k. érczoltóságokkal. Nagygáran, ezüst és olombányáival. Vöröspatak, régi jó aranybányáiról nevezetes. Topánfalva és Lupsa baromvásáraitól nevezetesek; s főleg az első bármelyik erdélyi barompiafczettel

Szászvárosra és Fejervárra felosztotta, ezen kívül hozatott egy selyem-pántlika directori Bécshől, egy második is, egy ügyes festővel várattik innen. Továbbá egy kicsiny selyem-festésre és pántlika és szőnyeg-gyárra alapot tett, a kincstárnak minden egyéb gyámolítása nélkül, mint directori fizetése volt.

Epermagot és selyembogár-tojást eddig ingyen adott: azért nem lenne szükséges a fennebbi udvari rendeletet itten kihirdetni. Egyébíránt részszerint maga, részszerint emberei által, Szebenben, K. Fejervárról, Kolozsvárról, Medgyesen, Segesvárról és Brassóban a gubók egyezése szerint beváltak. A kir. kormány 1788-ban márcz. 13-án fölterjeszté ezt a felséghez, melyre máj. 8-án 1788-ban 6300 szám alatt az udvar azon utasítást adja: a gubók kincstár számára beváltásának csak akkor van helye, ha se Galaratti, se más többet 40, részszerint 20 krt fontjától adni nem akar, s Galaratti hallgatatlanság meg az iránt is, hogy a selyemhernyók száma növekedésével nem kellene e kincstári móltalakat állítani?

A királyi kormány mindjárt június 5-kén 1788. körrendeletet bocsát a hatóságokhoz, Galarattihoz és a kincstári felügyelőséghez, a hivatalnokok határozása végett, kik a gubókat az ajánlás esetében Szebenben, K. Fejervárról, Kolozsvárról, Medgyesen, Segesvárról és Brassóban a kincstár számára beváltak.

Galarattinak egy tudósításra az iránt, hogy Tordán az eperültetvények sikerültek, 1788-ban sept. 22-én Kolozsmegyére bizatott a tordai tanácsot utasítani az iránt, hogy ő az ültetésre fordított költséget az ország pénztárából való káratlanitása végett fölileg mutassa ki.

Évszaki tudósításai a hatóságoknak mindinkább elmaradnak, a bejötték is kevés vigasztalót tartalmaznak: így Udvarhelyszék tisztsége tudatja: hogy ott ezen mivelségi ággal nem foglalkozik senki, az éghajlat se látszik kedvezőnek. Felső-Fejermegye: Károlyfejervárról csak 62 eper-ültetvény van Enyeden a kísérletek kívánt siker nélkül voltak, kikélték ugyan némely epermagok, de a megyének több környékén Galaratti epermagjai nem csíráztak ki, a lakosok kevés kedvet mutatának a selyemmelvéléshez, az alvinczi járásban egyedül a püspök foglalkozott azzal, csak Csombordon a gr. Kemény udvarában ültettek és neveltettek gondnal az eperfák.

A királyi kormány 1789 január. 8-án ajánlja Galarattinak, kikeresni az eperültetvények rossz tenyésztésének okait.

Közepszolgolnoky 1101. nagy eperfákat és 5370. ifju eperfa-növényeket mutat ki, hozzátéve, hogy 1788-ban 38 1/2 font selyem s ebből a több Zilahon termeltetett

Küküllővári alispán gr. Haller eper-magért folyamodék, mivel többen kérték meg érte. Galaratti pártloja Hanneheim Mihálynak azon kívánsát, hogy egy réjtét a megyesi határon bészanczoltassa eperültetvénynek, a kir. kormány megrendeli Szebennek, hogy Hanneheim a megyesi tanács által céljában ne hátráltassék.

Kolozsmegyének tudósítása szerint 1789-ben 4804 eperfa ültetetté ottan, Galaratti 1789-ben aug. 11-kén tudósít, hogy ő országos utazásában a következőket találta:

Kőhalom és Szászsebesben van némelyeknek kicsiny epernővényök.

Szászvárosban több jól tenyészett fák osztattak ki. Dévian hasonlóan; K. Fejervárról és Alvinczen kevés az eredmény, rossz gondviselés miatt. A püspök ültetvényei Alvinczen szépek. Gálton Bethlen grófnénál sok ezer fácskák vannak, az ohajtókna abból sok elosztatott.

N. Enyeden a rossz gondviselés mellett is 1785-ben sok eperfa-növények jöttek ki, de közből sok vetemények ültetettek és a földnek gyakori megkapalása által több növények vesznek el.

Tordán kitűnő szorgalommal kezeltetett, 4000 ifju növény osztott ki a nép között. A jó sikert eszközölte a város bírja.

Kolozsvárról 1786-ban Galaratti a város helyére eperfákat tenyészelt, sok növények nőttek fel, míg a város térpáranosnoka ezredes gr. Degenskila ezen földet elvette s 7000 növényt irtatott ki s helyébe mált ültetett.

Nászodon és Beszterczen az epernővények kitűntek. Czikmántoron Wagner lelkész kertjében, ki 2 vagy 4 fát minden ide való lakosnak ajándékozott, még kitűnőbbek.

M. Várárhelyt az epernővény jól tenyészett, de kevés hajlamot tanúsítottak a lakók a selyemtermelésre, csak az alispán és gyógyoszerész ültettek kedveskedésből 400 eperfát szőlőikbe.

Szászrégenben 1789-ben vettett epermag s 100 növény ültetett el.

Dézsen szembetűnő sok fa van, sok el is ültetve, de nincsen békerítve: azért a pusztításnak kitétetve.

Szamosujvárról azt mondják, hogy a hideg miatt ez előtt 4 évvel a növények elpusztultak: mégis a káplán ott sok fát törökszik előállítani. Azon helyen, hol tavaly a mag elvetetett, lekasztál volt: mindazáltal ezen állomás most ujonnan epermaggal és növényekkel látatott el.

Udvar helyen azt állítják, hogy az égalj igen mostoha, Galaratti ellenkezőleg találja, magánosok és a kincstár is gazdag eperfával bírnak itt. Alispán gr. Bethlen János minden fáradságot ráfordít rábírní, de háiba, nem engedik magokat meggyőzteni. Segesvárról sok magán személynéknak van ültetvényök, a községnek nincsen.

Medgyesen sok szép ültetvények vagynak.

Brassóban a második alispán Enyetter András buzgóságának kell köszönni azt, hogy több magánosok, szép, a nevezett alispán kertjében növekedett eperfákkal ingyen elláttattak.

Szentgyörgyön és Fogarasban, az elsöben több szép fák, a másikkban néhány osztattak ki.

Szebenben az árvaháznál 5000 darab, a jövő évben elültethető eperfácskák vagynak, administrator Wüstensfeld igyekezete által, Galarattin kívül az evangélikusok árvaházának, báró Bruchenthalnak és másak is szép eperültetvényei találtak.

Ezen tudósítás következtében megkeresi a kir. kormány a tartományi főhadivezérseget az ezredes Degenskila által Kolozsvárról elpusztított eperfák kárának megfordításáért, megdicséri az árvák háza directorát, százados Wüstensfeldet, a háromszéki alispáni segédet, Enyettert, Tordaváros főbíráját, czikmántori evangélicus lelkészit, Wagner és fölszólítja a püspököket és superintendenseket, hogy az egyházi rend útján a népet az eperfanevelés és selyemtermelésre ösztönözzék.

Majd arról tudósít ezen tisztség, hogy az eperfák ültetésére nézve csekély a haladás: mindazáltal a kir. kormány munkás figyelmet ajánl neki ezen iparág előmozdításában.

Hasonló tudósításra Kolozsmegyének, hogy ottan 1789-ben senki selyemtermeléssel nem foglalkozott: mindazonáltal sok helyeken az eperfa-ültetés folytatott és epermag is vettették, körülményesebb tudósítás kívántatik az iránt s megrendeltetik, hogy a népet a selyemtermelésre serkentsék.

TUNYOGI JÓZSEF
ev. ref. tanár.
(Folytatása következik.)

kiállja a versenyt, népességét érte. Lupsának régi vásárnapján egy hagyomány, hogy t. i. vásár alkalmával az eladóknak is kiültek motyójukkal egy a falubíró által kimutatott helyre; minnek neve más „leány-piacz“, és ők is a többi állatok között — mint lelkes állatok — árulták magokat. A házasságot ifjú pedig, éppen mint a barmot, úgy körül nézdelte, melyik szép, ép, derék, ügyes és jóbeszédű; s ha fogarfacsarintóra akadt, ezt mondta neki: jer velem stb. E falu mellett van egy 6—10 öles magasságu község, ez arról nevezetes, hogy rétegei úgy alkotják, mint a galváni érczkarika-lapok, egy kőlap és egy rend moha között, és így tovább. Erről fesszítőkkel 2—3 öles szélességű sima kőlapokat lehet lepatintani, mik azonban a lezuhanáskor apróbbra hasadnak. Ezek neve: leszpedje, szabadszáju kemenczéknek nagyon jók, jobbak mint a székelői cserjéből font tapaszos kőnyhakemenczék. Egyébre is használhatók.

Folyói, vagy inkább patakjai közül említést érdemel az Aranyos, mely F. Vidráról eredvén, Topánfalva, Bisztra, Lupsa, Offenbánya, Szolcsa, a két Oklos és Bóré mellett nyargal Torda felé — ott, hol most egy országút csammog felfelé, s mely már is elvesztette az irányt.

(Folyt. követe.)

Torda máj. 9. Az országszerte romboló vízar nálunk is pusztított. Folyó hó 3-dikára viradólaga érte el emelkedése legnagyobb fokát az a városon végig folyó Varga-patak. Nem lehetne valami rendkívüli nagyok mondani az egész dolgot, ha a patak medre szabályozva lett volna, mi igen illenék is, kivált város között; de általános gyakorlat, hogy trágyáját mindenki a patak partjára hordja, sőt a piac közele is egész trágyarakár; s ennek következtése, hogy a növekedő víz kényszerülve van a trágyakazalok és gátak miatt kiútni, a közelben eső gyengébb épületeket sokak tetemes rontására, sőt kárára az egész községnek, mennyiben temetetlen faanyagokat ragad el ismétlődő kitöréseivel, elhordani; — következtése az is, hogy a különben egészséges fekvésű város, patakmentében, a rossz gőzölgések miatt bűdös; sőt nyáron a patakbeli pocsolások és gátok valóságos emésztők. Ideje lenne a martoknál valahára a civilisatio-mivel kezeléni nyomaikat láthatni. Az Aranyos nem volt aránylag ily nagy, sőt kitűnő pusztításairól nem is hallottunk.

Keleti levelek.

(Vége.)

Piaczot három jegyeztem meg: egyiket közel a színházhoz, miről már futólágyos megjegyzést tettem; a másikat az ugynevezett királykapu kívül, hol zöldseget, kenyeret, és minden egyéb élelmi cikket árulnak; a harmadikat mindjárt a kikötő mellett, hol a halat árulják. Az én öszvevetésem szerint a corfui piacot az élelmi cikkekben, gyümölcsben, zöldségben nem találtam drágának az akkori háborus viszonyok dacára is. Például egy font kenyér, melyet a rendőrség rendszeren máltaiakkal szokott süttetni és a mi a magyar kenyérnél, (dicsőretére legyen mondva) nem alábbvaló, 4—5 obolus=56 pengő kr; egy font marha hús 6 obolus; a zöldség és gyümölcs különös jó és olcsó. Van még a nyugati kapu kívül Mánduehi elővároska előtt egy vágóhid is, honnan a belső városba szokták hordani a húst.

Az utak a város körül, valamint az egész szigetben eddigelő rozsak, görbék, mocsárosak voltak, úgy hogy egyes teherhordó lóval, vagy két-kerekű taligával is, a milyenek itten vannak szokásban, csak nyikorogva ment a közlekedés; hanem az Ádám-kormány alatt egyenes és fásorokkal beültetett utak készültek minden irányban, melyek a városnak a falvakkal és egyik falunak a másikkal közlekedését is nagyon megkönnyítették, úgy hogy már most hat-lovas batárral is kényelmesen lehet rajtok utazni.

A mi az ivó-vízről illeti, ezelőtt a város csak cisternákból gyűlt esővízzel és egynehány rossz vizű kútból látta el a maga szükségét, a mit a szomszéd albániaiak hordoztak el házról-házra és ebből egy életmódot üzték; hanem ezelőtt egynehány évvel az angolok vízzelvezető csatornák által a sziget távolabbi részéből valami háromóránnyi távolságtól vízű és elég bő mennyiségű vizet vezettek a városba, és az ottani nép már meg léven szokva vele, jónak mondja, hanem megkövetem a corfuiakat, nekem, erdélyi embernek, soha se mondják azt a vizet jónak, mert a ki valaha csak egyszer megkóstolta a mi pisztrángos havasi vizeinket, bizony annak a corfui cizfra kutakból csapolt víz még tisztebbnek is alig illik bé, sőt egyszer az a víz, mit a házi gazdánál voltam kénytelen inni, egy kevéssé az egészségemet is megtámadta, úgy hogy azután ijedtemben mindennap egyszer sőt kétszer is a szomszéd Castrádes faluba kellett sétálnom vizet inni és magamat egy-két flakóval ellátni és míg ebbe is gyakran csitrom-levet facsartam, hogy természetes édeskedezéssel elverjem.

A város közönséges épületei közt kiemelendők: a kormányzó palota, az Espianade éjszaki részén, honnan ezen egész sétatért bé lehet látni hosszában, ezen épületben van a tanácsterem is és az angol egyetemi könyvtá-

ra, az európai consulkok lakai az Espianade nyugoti oldalán, a város legszebb részén egy sorban a consulkok lakaival az académia, a legdélibb fokán a város halmainak; benn a városnak mintegy a közepén, a gyümölcs és kenyér-piacz mellett a színház, ez egy kicsiny épület, mintegy elrejtve a többi magasabb épületek közt, úgy hogy senki is kívülről látva nem itélne színháznak, hanem inkább valami börtönnek, olasz operákat szoktak benne előadni rendszeren, mivel a népnek ehez van nagyobb vonzalma. Közel a színházhoz a börtön és fennebb a tribunál, — itélőszék. A város legnyugotibb részén a nemzeti képviselőház, a kereskedői gyűlésterem. A magánosok háza közel a Teller, Giuseppe curiája, Antonio Cantoni, Contipaloták vonják magokra a figyelmet. Olvasóterem három van; egyik az Espianadon; másik a város legnyugotibb részén, ez a kereskedők; és a harmadik az angoloké, a kormányzó palota alatt. Az elsőben a részvény egy évre 12 colonádo, (spanyol tallér, annyi mint 6 1/2 pengő huszas) tehát az egész 26 pengő ft.; a kereskedőkében 30. az angolokéban még ennél is több. Én néhányszor, mint vendég, meglátogattam az első különösen felöltő volt benne a rendezésbeli jó ízlés a sok szép földképek, görög forradalmi festések, elég nagy könyvtár és körül-belül 10—12 hirlap. Ezek közül a londoni Times mindek héten érkezik, a többi érdekesebb politikai és kereskedelmi lapokra is előfizetnek; egy honi lapjokat is mutatán a Kathimerini idirist (napi hirdetmények) olvastam egynehányszor ezt a lapot és főleg azon bizarr modorát jegyeztem meg, melyet, a kormány ellen gyakran nevetséges mérges kifakadásokban nyilvánít és a kormány ezért nem neheztel. Sőt neki tán időtöltésül szolgál, a miből azonban tanul még is és ez az elnézése a kormánynak az ujság szerkesztők iránt, gondolatom szerint, egy igen bölcs fogás.

Meglátam az egyházakat is; legtöbb görög-egyház van és némelyik a leggazdagabb is; van ima-házuk a zsidóknak, az ő tizedjökben; a catholicusoknak a színház mellett, az anglicanusoknak a várban; nem hagyhatom említetlen a sz. Spiridion görög egyházát, mi az ottani lakosok vallomása szerint a leggazdagabb egyház nem csak Heptanisiben (a hét angol sziget) hanem Helászban és Anadolban is, a mennyiben az ő állításuk szerint az egész görög orthodox világból gyűlnek a kegyes ajándékok ezen egyház fenntartására. Szólok egy pár szót erről a Spiridionról, kit a corfuiak mint vérszentjüket tisztelnek. Ez a nicaei közönséges zsínatban mint tremetunti püspök jelen volt az Arius kárhoztatásán, halála után Cyprusba temették el, a honnan egy Georgios Kolocharetes nevű barát a VII-dik században az ő tetemét Konstantinápolyba hozta, ez a barát tehát tulajdonosa vala ezen szent ereklyének, a minnek birtoka gyermekeire és utódára szállott, azután pedig házasság útján átszállott a Bulgári családra és ezen corfui családot találta a velencei kormány az említett ereklye birtokában, kit abban ivadékról ivadékra meg is erősített, sőt rendeletei által az ezen család birtokában lévő szent ereklye fenntartására bégyülni szokott tetemes kegyes ajándékok és azoknak egész jövedelme kezelését meghatározta, a mely jogot minden kormányok elismerték és ma is háborítatlan birtokában van, a mihez kötött jogok és jövedelem ezen Bulgári családot a sziget első családjai sorába emelte. A corfuiak előtt e szent ereklyének csuda-ejeje van.

DÉCEY KÁROLY.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Brassóbol írják: Fialat magyar festő Székely azon szerencsében részesült, hogy Schwarzenberg Károly kormányzó herceg ő magasságának festményeit megmutathassa. Mivel annyira megtetszettek ő hercegségének, hogy a fiatal művész tehetségéről igen hízelgőleg nyilatkozott, s szép díj mellett néhány sikerült képet meg is vett.

* A szebeni vonalon a telegraphi tudósítások f. hó 3-dikán pár napra félbeszakadtak.

* Liszt Cosima, a Stern Dániel név alatt ismeretes jeles írónő, d'Agoult grófnő leánya, ki Berlinben neveltetett, közelebbről férjhez fog menni atyja kedvencz tanítványához, Bülow Jánoshoz.

* Zsófia és Gizela főhercegnők ő cs. k. Fenségeik máj. 5-dikén este 7 1/2 órakor „Ferencz Károly“ gőzösn kívánt egész-ségben érkeztek Budapestre. A heves szél mellett szakadó eső dacára Buda város bombatérén, mint az ő Fenségeik számára megrendelt kiszálló helyen, nagy embertömeg gyűlt össze. A főhercegnők a legelőkelőbb éljenzésekkel fogadtattak; s kocsi-jokat sok személy követé.

* A budapesti festészek szerencsések voltak ő császári királyi Apostoli Fenségeiknek egy 30 lapból álló albumot átnyújtani az illető küldöttséget, gróf Andrássy Manó megügyelt elnök és báró Prónay Gábor választmányi elnök vezérlete alatt. Ő cs. k. Felsége kegyesen méltóztattak fogadni. A választmányi elnök által a művészek nevében magyar nyelven tartott beszédre ő cs. k. Felsége kegyteljes szavakban ugyanazon nyelven válaszolt, ezután az albumot a legmagasb megelégedés ismételt nyilatkozásával megsemmisíté, s végül a művészeket egyenként bemutatni méltóztattak.

* A „T. Lapok“ azon örömdetes hírt hozzák, hogy ő cs. k. Felsége legk. akaratából Magyarországon gazdasági tanintézetek fognak föllátni. A magyarvári gazdasági iskola akkor gazdasági egyetemné lesz, melyhez az érintett tanintézetek oly viszonyban fognak állani, mint a főrealtanodák a budai polytechnikumhoz.

* Folyó hó 6-dikán adták a pesti magyar nemzeti színházban az ő cs. k. Ap. Felségeik legmagasb jelenlétének ünnepére írt és szerzett, 3 felvonásos, ünnepi operát „Erzsebeth“-et. A szöveg Czanyuga Józseftől van, az első felvonás zenéjét Doppler Ferencz, a második felvonását Erkel Ferencz, a harmadikét Doppler Károly szerzte. A legmagasb rangú közönség a legpazarabb öltözködésben gyűlt össze az előadásra, melyre a jegyeket Magyarországi főkörményzója Albrecht Főherceg ő cs. k. Fenségeinek főudvarmestere osztogatta ki. 1/2 8 órakor ő cs. k. Felségeik a Császári ház jelenlévő tagjaival az udvari páholyban megjelent méltóztattak, s háromszorosán kitörő, viharos éljen-l-el fogadtattak, az összes magas vendégek fölkelése mellett, mire ő Felségeik kegyteljes szívóssággal köszönni méltóztattak. Az új dal-mi, s általában az egész előadás igen sikerült volt, a kiállítás a legpompásabb, a díszítmények gazdagok és szépek.

* Az „Oest. Corr.“ jelenti, hogy valamennyi, már engedélyezett vaspálya engedélyesei és ideiglenes igazgatói közle-gel, kik részvényjegyeket még nem bocsátottak ki, ez év végéig részvényjegyeket nem bocsáthatnak ki, vagy ha azok kiadása a társaság megalakítására kívántatik, azokat elosztásra nem bocsát-hatják. Az eladott kelet-galicziai vasutészvények kötelezettségé-nek biztosítása mellett a hitelegyet késznek nyilatkozott a vasut-építésre kívántató pénzösszeget előlegezni. — Mindemellett mi erdélyiek vasutügyünk állását illetőleg annyival is inkább ke-csegtelhejük magunkat kedvező kilátásokkal, mert ő cs. k. Ap. Felsége választmányunkat báró Józsika Sámuel ő excja vezérlele alatt pár héttel ezelőtt elfogadni, és azon kegyteljes nyilatkozat-tal méltóztattak megörvendeztetni, hogy az Erdélyt, mint a keleti kereskedés kapuját, átszelendő vaspálya rendkívüli sürgetős fon-tosságát átérzevén, meg fogja rendelni, hogy e tárgyban újabb tanácskozásk tartassanak. Ezen kívül az erdélyi és N. Váradi kör-nyéki földbirtokosság egy folyamodvány által, mely helybeli ca-sinóknak is ki van függesztve aláírás végett, ő Felségeik N. Váradi mulatása alkalmával a végleges engedélyért alázatosan esedezni fog, mire hogy a legkegyteljesebb válasz fog adadni, semmi kétség.

* Angol lapok írják, hogy Ira Alridge a híres néger szí-nész, az említett vasuti szerencsétlenség következtében nem vesz-té el ugyan életét, hanem oly veszélyes sérülést kapott, hogy fel-gyógyulásához kevés remény van.

* Marcius közepé óta a dunai fejedelemségekben meg-va-nak szüntetve a cs. kir. hadi posta állomások, úgy hogy recom-mandirozott és pénzzel terhelt levelek, melyek Oláhország és Moldva több helyeire szólnak, mint Pitești, sőt Krajova is, nem fogadtatnak el a cs. k. postahivataloknál, mi miatt a kereskedők és más üzletelők foglalkozó egyének panaszkodnak.

AUSZTRIAI BIRODALOM.

— A „P. Lloyd“ szerint nagyon föltöltött Danilónak nejestül ápril. 30-án Böcsből oly hirtelen történt elutazása. En-nek indoka némi negélyzett sérelmi érzés lett volna Danilo magas keblében, a miatt türelmetlenkedv ő hercegsége, hogy ausztriai császár ő Felségénél a kívánt audiencia nem lőn mindjárt meg-advá. E mellett mégis legerősebb indok lehetett az elutazás gyor-sítására azon késő este érkezett sürgöny, mely jelenté neki, hogy Montenegroban az izgatott állapot közelget immár tépőpontjához s ez oknál fogva a fejedelem hazatérése okvet-le-nül szükséges. Így utazott el Danilo hg. a nélkül, hogy a bécsi török követnél, Kallimaki hgnél, látogatást tehetett volna.

KÜLFÖLD.

Anglia. A „Times“ szerint, a Persia elleni angol expeditio végre megkapta Konstantinápolyból a békehírt; de alkalmasint már későn érkezett a végett, hogy Moham-moráht megmentse, hacsak Outram, angol fővezér, Adenen keresztül nem vett korábban tudósítást. Mart. 21-kére volt kitűzve a támadás Mohammaráhra.

Az indiai benszülöttekből álló ezredek Kelet-Indiá-ban lázadni kezdettek. A 19-dik gyalogezred feloszla-tása el van határozva. Az ily dolgok — mond a „Times“ — körönkint arra emlékeztetnek, hogy indiai hatalmunk szuronyokon alapszik. A katonai lázadás könnyen jár-ványgyá válhatik, ha vas-karral le nem sújtják. Hivatalos és nem-hivatalos körben az a vélemény, hogy ha a 19-dik ezredet lekartácsolják vala: hasonló eset nem adná meg-gát elő egy évtized folytán. Most ismét egy más ezred kicsapongása fölül beszélnek. Egyébiránt a serög nagy tömegében nem uralkodik elégedetlenség.

— A jövő évi január 1-től fogva Angliában is min-den tiszt, a ki a tábornál akar alkalmaztatni, rendes viz-sgálat alá tartozik magát vetni. Katonai ismeretekben kívül még a segédtisztól is meg kívánják, jó kézírata legyen és szabatosan írjan angolul, a főbb tisztektől ő felett azt is követelik, hogy a földírtatban s az ő és újabb történe-lemben járatos legyen.

Franciaország. Koszta nagyherceg francziaor-szági fogadtatása némileg európai jelentőséggel bír, a mennyiben légmérőjével vehető annak, mit kelljen tartani ama „szivélyes egyetértésről“, a mely egy idő óta a keleti és nyugoti csár közt csirázdóban volna, s a me-lyet majd tiszta bevégzett ténynek, majd viszont pusztá agyremnek állítanak. Hisz II. Sándor legidősb öccse, a Romanoff-háznak első tagja az, ki Páris városát a szaba-dítási-háboru óta meglátogatta. Ha valaha, most kelle tehát a francziák világhíres udvariasságát s az ujeszászár-sági uralkodás teljes pompáját egész fényében tündökölt-tetni: ha csakugyan komoly szándéka volt III. Napoleon-nak neki ereszte ltvitorlakkal az orosz szövetség kikötőjé-be hajózni.

S valóban a nagyherceg részesült is a hagyomá-nyos demonstratiókban gazdag mértékben. Ugy lőn fo-gadva mindenütt a lehető legnagyobb pompa kifejtésével,

mint a francia állam vendége. Azonban a legragyogóbb fény sem vakíthatta el a nagyherceg szemét annyira, hogy minden lépten-nyomon észre ne vegye a francia diadaljeleket, melyek az orosz megveréseket hirdették, s midőn például Toulonban mutatnak ő nagyherczegének azon ágyúszádókat, melyek Chinába volnának indítandók, nem állhatta meg, hogy a szívet furdaló fulánkot a francziák ellen ne fordítsa ezen száraz megjegyzésével: „A francziák tehát Chinában is ki akarják kaparni a gesztenyét a tűzből az angolok részére?”

Ha még ide vesszük azt, hogy a „Moniteur” tudósításai a nagyherceg utazása felől felülőleg soványan ütnek ki; hogy a félhivatalos lapok mindnyája követi a kormánylapnak ezen példáját; hogy végül a „Pays” és „Patrie” éppen ez időpontot választották ki, hogy a tervezett orosz vasutakbani részvét ellen szint oly hangosan tegyék óvásaikat, mint akármelyik angol lap: akkor alig mondhatni, hogy Constantin francziaországi utazása egy francia-országi szövetség valószínűsítésére való különösen kedvező kilátást nyújtson.

Totálisan bñok, Kosztá nñnek Párisból eltávoztá után, Piemontba fogna menni s néhány napig Turinban mulatni. Ez útját a híres krimiai hőnek egyrésztől Alessandria tervezett erődítésével hozzák kapcsolathoz, másrésztől a spezziai kikötővel, a hol közönségesen Oroszország közepetengeri állomást bérelt magának.

Olaszország. A „Siccle”-nek írják Napolyból 1. ápril 22-ről: „A király néhány napig hajlandónak mutatkozik, elegendő engedmények adására, hogy diplomai viszonyait a nyugati hatalmakkal helyreállíthassa. A II. Ferdinánd lelkeire hatott indokok között legerősebbnek látszik: az angol választások eredménye. A király mind attól tart, hogy az angol nép azt kívánhatja a kormánytól, miszerint a Lyons admirál hajóhadát küldje a napolyi öbölbe. A király aggodalma annál alaposabbnak látszik, mivel az angol alsóházban még soha sem volt oly számos szabadelvű követ mint jelenleg. Amde a jó szél egyszerre megfordult s ismét a régi dőre szél az, mely az államhajó vitorláit dagasztja. A sbirrek azon nézetben voltak, hogy ha némileg szabadabb elvű kormány váltana fel a jelenlegit, nemcsak hogy vége szakadna az ő hatalmuknak, hanem még számot is kellene adniok bizonyos cselekvényeikről. Terjesztetni kezdenék tehát kárpátokat, melyek a politikai gyilkolást hirdetik, iratkákat a család és tulajdon ellen, muratvistai kiáltványokat s aztán ők magok viszont összeszedték annak bizonylatát, hogy az engedékenység legkisebb jelére a forradalom mindent össze fogna rombolni. A fogás durvácska ugyan, de pompásan elűlt. Carafa miniszter kimondta egy francia diplomatának (ez tény) mikép ő ellene szegült minden engedményezésnek s ellene is fog szegülni, minthogy a királytól követett rendszer minden tekintetben a legjobb gyümölcsöket termelte. A napolyi csapatok, a melyekben nem lehet bízni, ki fognak tálkarodni Napolyból; az őrsereg kizárólag svájciakból álland s a régi rendszer továbbra is meg fog maradni

Spanyolország. A spanyol kormány kifutta magát Mexico ellen, s annyira juhászodott már, hogy többé

nem tarthatni a közte és Mexico között kiutendő háborútól. A spanyol követ Washingtonban kijelentette, hogy kormánya nem küld expedíciót, ha a mexicói követ megteszi kormánya nevében a kellett nyilatkozatokat. Sok ok lehet Spányolországban ily könnyű kibékülésre, stán az is, hogy Anglia és Franciaország nem akarják biztosítani Cuba birtokát az ő kárára.

Oroszország. A párisi „Presse”-nek írják Sz. Pétervárról, mikép a falusi lakosság elégtelensége mind inkább növekedik. Zugolódnak az örökös-jobbágyság ellen, fölkelések is fordulnak elő, midőn az urak saját rabszolgáiktól meggyilkoltatnak. A haza-borcsátott szabadsapatok, száma 2 — 300,000, táplálják a köz-békétlenséget, minthogy a közelebbi háboru végeztével zászlóik alól visszatérve, ismét a régi rabszolgaságba estek vissza. Egy bizottság volt kirendelve, annak meghatározására, vajjon el kell-e törölni az örökös-jobbágyságot, és e bizottság, mely a császár előlétele alatt Miklós nagyherczegből, Orloff és Goresakoff herczegekből s az összes államminiszterekből áll, tagadólág nyilatkozott. Ennélfogva a krízis még most is tartana. A mint vettük, ugy adjuk a „P. L.” után.

Dunai fejedelemségek. A francia kormány nem gondolja meg, hogy a ki másokat inteni akar a bűnről, maga is tisztá legyen a bűntől. A francia egész és félhivatalos lapok most, midőn nehezedni kezd az új Duna-ország megteremtése, neki rohannak a fejedelemségek főhivatalának vádolván, hogy a népségre oly nyomást gyakorolnak, mely a vélemény minden szabad nyilvánulását lehetlenné teszi. Nem veszik észre, vagy nem akarják észrevenni, hogy e másokon roszallott nyomás vádjá a francia kormányt még inkább érheti, mint a mely bizony szigorán szokta ottbón a választás dolgát kezelni. Az eláh- és moldovaországi kaimakámoknak van okuk a legerélyesebben viselni magokat a népségnek e még éretlen gyermeknek, jelen izgatott hangulatánál fogva, s ha a csend és bátorság tekintetéből történt is némi keleties színű eljárás, mint a nagy görög szakáll levágatásával fenyegetődzés, de mindez csekélység, mit Franciaországban — s hát még a más rovására jelenleg liberáliskodó Oroszországban — üdvösnek látnak elkövetni a rend érdekében.

Ápril 25-ről jelenti egy jassy-i levél, miszerint a szárd küldöttnek Jassyba érkeztek, az unionistapárt demonstratiokat tett, miknek zavargás és sok törvénytelenység lón következménye. Ennek folytán a kaimakám-herczeg erőlyes kibocsátványt intéze a belügyek osztályának, a legnagyobb vigyázatra híván azt föl, hogy ha többé oly tilos mozgalmi eset adná elő magát, a rendeletek ellen cselekvő rögtön fogassék el s a törvény szigora szerint büntetessék.

UJ POSTA.

Párisból máj. 3-kán írják: „A nap fő eseménye s minden párisi száj legérdekesebb foglalkozási tárgya azon csók, melyet Kosztá nherczeg Eugenia császárné kezére nyomott. Ezen csók a Tuileriákban s minden udvari körben nagyon feltűnt Napoleon Lajos anherczegét, miután a lépcsőzeten elfogadta, azon terembe ve-

zeté, melyben a császárné vala, s hol a delnök és az udvari méltóságok összegyűlének. Mint minden új udvarnál, ugy a Tuileriákban is az illedékrend most kétszerte szigorú, képzelhetni tehát azon általános elszőnyedést, midőn Kosztá nherczeg szívesen módjával a császárnéhoz közeledik, az andaluziai szép kezét megragadja s azt oly tengerészi hévvel csókolja meg, hogy e csókot az egész teremben hallani lehet. A császárné egyébiránt azt nem vette rosz neven, mint tán minden delnök, a ki helyében lett volna, s midőn máj. 2-kán a nherczeg magánlátogatást tett a császárnénál, ez neki fiat megmutatta.

Dr. Kern máj. 4-dikén értekezletet tartott Walewsky gróffal. A miniszter heves szemrehányásokat tett a svaitzi követnek, a neufchateli ügyben végzett kiegyezkedésre vonatkozó okmányoknak svaitzi lapok által elharmarkodva történt közlése miatt. — A porosz lelkiessméret a végperczben is berzenkedni kezd ismét, s a tervnek módosítását kívánja vagy két pontjára nézve. Sváitzból is hangzik békétlenkedő szózat; de mindezek daczára is rákötik a békét a versenyző felek nyakára.

A „Courrier de Paris”-nak írják Napolyból: „Déli Olaszországban szokatlan dolgok történnek. A király őszpontosítja hadserege nagyobb részét Caserta környékére. Az ezredek a Roma felé vivő uton, Maddaloni, Falciano, Macranisa, Casapulta, S. Maria, S. Nicola és La Strada közt tanyáznak. E közlemény minő kapcsolathoz áll a királyság politikai eseményeivel, további tudósítások majd megmutatják. A párisi „Presse” hírképen egy Calabriában kitört zendülésről tudósít.

Az unio melletti izgatások a dunai-fejedelemségekben oly fenyegető jellemet kezdenek ölteni, hogy bizonyos oldalon már ismét komolyan gondolkodnak a megszállás ismétléséről. A „P. N.” biztos kutforrásból merített hírei szerint, a porta és vele legbaráti hatalmak közt már is történtek tanakodások azon esetre nézve, ha belforrongás és az egyesülési kérdésbeli tulságos politikai izgatás miatt ujlág szükségessé lenne a két fejedelemséget idegen hadakkal megszállani.

A chinai tudósítások márcz. 15-éig terjednek. Eddig az általános helyzet keveset változott, de a pekingi udvar és a chinai hatóságok hajlama még mindig ellenséges volt. Az öt nagy tengeri kerület mandarinjai parancsot adtak ki az angol portékat lefoglalására. Ezt több ponton végrehajták, de különbözőleg; több helyen mindent fölégettek, másutt pedig a hatóság számára foglaltak le. A kereskedők vesztesége temérdek.

Az angolok ujra győzelmet vívtak ki a persák felett. Mahomérát márcz. 23-án bevették. A persák 700 embert vesztenek, az angolok 10 holtat és több sebesültet. Az arab törzsek az angolokkal tartanak.

A „Moniteur” jelenti: Gros megy mint rendkívüli biztos Chinába, hová Elgin lord is hasonló küldetésben megy; ők egymást támogatni fogják az alku-dozásoknál, melyek a keresztény civilisatiónak s a világkereskedésnek új mezőt nyitandók.

Bécsi bűrzén. Május 7-dikén. Magyar urbéri pap. 80/4. Nemzeti kölcsön 84/4. Arany pénz 7/8. Ezüst 5/4.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Hivatalos hirdetések kivonalban.

Az erdélyi cs. k. főtörv.-szék elnöke cs. k. nyugalmazott alhadnagy Tschersitsch Jakabot ideiglenes hivatal-tisztnak nevezte a kolozsvármegyei cs. k. törv.-székhez.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. május 2-ről 9249 sz. a. tudatja, hogy Galicziában a marvavész a stry és sambori kerületben nagyon terjed s még a sanoki és przemysli kerületbe is behatott.

Az erd. cs. k. helytartóság f. é. máj. 1-ől 9096 sz. a. kihirdeti, hogy a mely erdőséget tanuló k az idén leakarják tenni az államvizsgálatot az erdőségi tanból, adják be oda ez iránti szabályszerű kérelmeiket f. é. június végeig.

Az erd. cs. k. helytartóság f. é. máj. 2-ről kihirdeti, hogy a kik az idénre felvételt akarnak, mint erdélyi szülöttek, a bécsi cs. k. polytechnicumban, a hol az erdélyiekre nézve három ilyen hely van két két száz ezüst rft évi alapítvánnyal, adják be oda ez iránti szabályszerű kérelmeiket f. é. június 15-éig.

Az erd. cs. k. helytartóság elnöke f. é. máj. 5-ről 3830 sz. a. pályázatot hirdet egy megyei cs. k. második osztályú bizto si állomásra 900 e. ft évi fizetéssel, vagy történetileg egy harmadik osztályúra 800 e. ftal, a pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket négy hét alatt.

A brassómegyei cs. k. törv.-szék f. é. ápril 27-ről 2447 sz. a. csödot hirdet brassói csizmadia Weiszbürg Samuel összes vagyonyára, a hitelezők adják be oda követeléseit

ket f. é. június 15-éig tömeg gondnok ügyvéd Jakó Ferencz vagy helyettes ügyvéd Papp Eusták ellen.

A szászrégeni cs. k. járáshivatal f. é. ápril 30-ról 1869 sz. a. pályázatot hirdet 9 községi jegyzőségre, 350, 320, 300 és 250 e. ft évi fizetéssel és járulékkal, u. m. a petelei, baloschi, debrádi, magyar-régeni, oláhfalui, vécsi, magyar-fülpösi, dédai és vajda-sz.-iványi jegyzőségre a pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. május 30-ára.

A kolozsvári cs. k. járáshivatal f. é. május 2-ről 1644 sz. a. pályázatot hirdet a türői, feleki és kolozsmonostori községi jegyzőségre 300 és 250 e. ft évi fizetéssel; a pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. május 31-éig.

A brassómegyei cs. k. törv.-szék f. é. ápril 25-ről 662 sz. a. felhívja b Szentkereszt Mária gr. Haller né örököseit, ellenök, ügyvéd Jakó által, a Bogdán-testvéreknek tartozó 545 váltó rft 23 kr iránt indított kereset védelmire Részökre kirendelt ügyvéd Veres György.

A n.-enyedi cs. k. járáshivatal f. é. ápril 23-ról 364 sz. a. tudatja, hogy Fosztó Menyhárdt elfoglalt fekvő javait Maros-Cseztvén, Gajzágó László kérelmire, f. é. május 23-kán d. e. 9-kor a helység házánál, közárverésen elfogják adni.

A szászvárosmegyei cs. k. törv.-szék f. é. ápril 28-ról 1439 sz. a. csödot hirdet a dévai kereskedő Csiki Zakariás összes vagyonyára. A hitelezők adják be oda követeléseiket f. é. július 1-ő napjáig, tömeggondnok ügyvéd Medgyesi Ferencz ellen.

HIVATALOS.

(177) 2581.—1857.

Csöd-hirdetmény!

M-Vásárhely szabad királyi városa részire f. év ápril 5-ről 2180 sz. alatt kelt magas helytartósági rendelet folytán engedménnyezett s évi 500 ezüst rforint állandósított fizetéssel ellátott városi mérnöki állomásra ezennel csöd nyitattik.

Ezen államást elnyerni vágyakodók bizonyítványokkal illően felszerelt kérelmeket melyben állapot, — életidő, — vallás képesség, — politikai s erkölcsi maga tartás kimutatandó folyó év június 10-ig M-Vásárhely szabad királyi várossa tanácsához adják-bé mégpedig a közszolgálatban lévő k illető hivatali előjárásd minden mások pedig közvetlen politikai hatóságok utján.

Később beérkezendő kérvényekre nem fog tekintet vettetni.

Kelt M. Vásárhelyt, ápril 29-kén 1857.

A tanácstól:

Petri ideigl. Polgárm.

Nem hivatalos.

(176) A herczeg. Ruspoli-féle mocsai birtok, minden hozzá tartozó részeivel együtt vagy részenként szabad kézből eladó. Értekezhetni Kolozsvárt, orsz. ügyvéd Groisz Ferdinándnál.

(175) Alólt egész tisztelettel jelenti a nagy érdemű t. cz. közönségnek, hogy belső tordateczából a 10-dik számú ház alatti boltból áttette műhelyét belső-hid-utczába a quártaházon alóli 315 számú házhoz ajánlván továbbra is jutányos áron pontos szolgálatját; elvállal vendég-fogak készítését is csontból és porcellanból.

Kolozsváron, május 6-kán, 1857.

KONCZ JÓZSEF m. k. metsző arany-mives.

(168) KIADÓ SZÁLLÁS belső-királyi utcában a napsoron, 21-dik szám alatt, 2 szoba, konyha, kamara, pincze, haju, fatartó.

(165) Az „Uj testamentum, kérdésekben és feleletekben” t. cz. előfizetőihez.

A nagy tiszteletű tanár, Incze Dániel ur, oly véletlen mint sajnálatos halála miatt, a kitűzött határidőre meg nem jelenhetett munka érdekében, a t. cz. előfizetők megnyugtására kötelességemnek tartom tudatni: hogy annak kiadását, s az illető előfizetők számára elküldését elvállaltam, s hogy belső, vagy szellemi kiállításában is hiány ne legyen egy avatott és szakértő egyházi t. férfiu megnyeréséről gondoskodtam. Midőn tehát a t. cz. előfizető urakat így biztosítva egy kis türelemre kérem, egyszersmind felszólítom az ívartartó t. t. urakat, a még be nem küldött előfizetési összegeknek egyenesen hozzám címzendő minél előbbi beküldésére. Kolozsvárt, ápril 24. 1857.

STEIN JÁNOS kiadó könyvtáros.

Nyomattott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.